

Дзвоник

№97

Журнал для українських дітей Румунії

Місячник Союзу Українців Румунії. 8 рік видання, квітень, 2015 рік

Дзвоник (Clopotel)

№ 97, 2015 р.

Журнал для українських дітей Румунії.
Заснований у 2007 році.

Над *Дзвоником* працювали:

Головний редактор: Микола Корсюк
Редактор: Тереза Шендрою
Редколегія: Іван Ковач, Михайло
Михайлюк, Михайло Трайста, Марія
Чубіка.

Адреса редакції:

м. Бухарест, вул. Раду Попеску, 15, с.1
тел.: 021-222-07-29; 021-222-07-37;
телефони/факси: 021-222-07-37

Друкарня:

«S.C. SMART ORGANIZATION S.R.L.»

Adresa redacției:

str. Radu Popescu 15, sect. 1
București, România.

Наша електронна адреса:
redactia.clopotel@gmail.com

Дзвоник пропонує:

- * казки
- * оповідання
- * вірші
- * загадки
- * сторінку народознавства
- * пісеньки
- * сторінки-розмальовки
- * гумор

Дзвоник завжди радо прислуха-
ється до ваших пропозицій і друку-
ватиме надіслані вами спроби!

*Увага! За достовірність надрукованих
матеріалів відповідають їх автори!*

Віктор ТЕРЕН

РІДНА МОВА

*Як то гарно, любі діти,
У вікно вам виглядати!
В ньому все: тополі, квіти,
Сонце й поле біля хати.
На оте вікно ранкове,
Що голівки ваші гріє,
Схожа наша рідна мова –
Цілий світ вона відкриє!
Бережіть її, малята,
Бо вона – віконце миле,
Що колись до нього мати
Піднесла вас, посадила...*

Анатолій НЕЗНАНИЙ

ЛИШ ПО-УКРАЇНСЬКИ

*Українські діти
Всім говорять сміло:
Свій народ любити –
То велике діло.*

*Лиш по-українськи
Любо говорити,
І по-українськи
Господа молити.*

*Треба й чужі мови
Старанно вивчати,
Та з усіх найбільше
Рідну шанувати.*

Ганна ЧУБАЧ

УКРАЇНСЬКА МОВА

*Золоте курчатко
В золотій торбинці
Принесло сьогодні
Літери дитинці.
А дитина з літер
Збудувала слово.
І звучить, як пісня,
Українська мова.*

Микола КОРСЮК

ВЕСНЯНОЗАКЛИЧНЕ

Сонечко, сонечко,
Сядь нам на віконечко,
Щоб тобою милуватись,
Малих діток забавляти,
Щоб зозуля закувала,
Довгих літ нам дарувала,
Бо надовкруг весна красна,
І дівтора дуже щасна,
Весна щедра, повносила,
Небеса украй розкрила,
Прогриміла громів сила,
Рясно землю окропила,
А прещедре юне сонце
Хлюпає нам у віконце.
Вже ягнята кучеряві
Розбіглися по галяві
І школяриків у хорі
Линуть голоси бадьорі,
Газди вже повиходили
На поля зелені й ниви,
Щоб землі поклін віддати,
Нову весну привітати.

СУПЕРЕЧКА

Рано-вранці на зорі
Дрозд виспіуєвав в гіллі,
Співом-співом і розспівом, –
Аж небеса – переспівом.
І не знаю, чому з лоз
Дятла розгнівав той дрозд.
«Ти не співай, - ще не час,
Бо дятлята мої сплять».
А дрозд каже: «Ти мені
Доведи, чи можеш, – ні,
Так розкішно витягати,
Весну рясну закликати.
А тоді наш Тук, наш Тук
Сказав йому зразу ж тут:
«Бачиш, настигло тепло,
Чи видовбеш ти дупло?
А ще каже: ду-ду-ду,
Буду грати, як в дуду».
Оце Тук, оце Тук,
Оце буде добрий Тук».

ВЕСНЯНЕ

Кропи, кропи, дощичку,
На весь ріст,
Щоб при тобі, дощичку,

Я ізріс.
Буду тебе умовляти,
Добрим словом прославляти,
Кропи, кропи, дощичку,
На весь сад,
Розсівайся, дощичку,
На весь ряд,
На билину, дощичку,
Й виноград.
Розсипайся, дощичку,
На весь зріст,
А я тобі допоможу
І весь рід.
Кропи, кропи, дощичку,
Весь наш кріп,
Щоб підвівся, розповився
І викинув квіт.

* * *

Підсипала мати квочку
На десятеро яєць,
Швидко-швидко заспіває
Щедро на весь двір хлівець.

Отоді буде роботи
На подвір'ї немалім, –
Треба ж буде доглядати
Нам курчаточка малі.

Будем пшона підсипати
І водички підливати,
Від ворони стерегти,
Щоб курчатка підросли.

* * *

Іди, іди, дроздику,
До вікна,
Там я тобі, дроздику, насипав пшона, –
І співай, і співай без кінця,
Нехай ранок усміхнеться
До мого вікна,
Бо у тебе, дроздику, гніздечко
Звеселяє віконечко й сердечко.
Швидко в тебе, дроздику,
Будуть дрозденята,
І тоді, і тоді
Будуть в тебе свята,
бо весна, бо весна
розлунює голосна, –
А я тобі, дроздику, до вікна
Щедро, щедро піднесу
Смачного пшона.

Марія ЧУБІКА

Христос Воскрес!

Швидко минув-пролетів перший весняний місяць із прекрасним святом – 8 Березня, свято всіх дорогих нам і любих мам.

Сонечко піднімалося все вище і вище і своїм теплом нагрівало землю. Із уже нагрітої землі пробилася молода зелена трава, а кущі ліски та дерева вільхи уквітчалися різнобарвними сережками.

Появилися молоді бруньки на деревах, бо все частіше дивилося голубе небо крізь сіре мережево хмар і посиляло на землю сонячну усмішку.

Десь-не-десь ще – під вітром підсніжники, бриндушки та жовті голівки підбілу.

Лелеки повернулися до нашого села. Вже кілька років минуло із того часу, як побудували собі гніздо на високому бетонному стовпі і кожного року поправляють його і самка висиджує пару лелечат.

Всі вони осенню летять у далекі теплі краї, щоб весною почати життя тут, у нашому селі.

Одного сонячного дня я стояла з внучками у подвір'ї, бо вони хотіли гратися з новими м'ячиками. Нараз я почула крик Марічки:

– Вони прилетіли! Вони прилетіли!

Ластівки прилетіли! – весело кричала мала.

І насправді, біля хліва літали ластівки, немов перевіряли, чи їхнє гніздечко існує.

Вже кілька років підряд, як вони прилітають до свого гнізда.

Ми всі троє задивилися на цих добрих пташок.

Через кілька теплих ясних днів кущі верби вкрилися пухнастими котиками. Настав прекрасний день, день «Цвітної Неділі!».

Ми всією сім'єю йдемо до церкви, і після Божої служби кожний християнин дістає кілька гілок свяченої зацвілої верби. Пухнасті котики, немов усміхаються до них і ми чуємо: «Бечка тя б'є, не я тя б'ю, від нині за тиждень Великдень!».

Все довколо нас немов радіє. Радіємо й ми, що діждали чути таку приємну вістку.

Скоро минають дні й от уже – Живний Четвер, коли за давнім-прадавнім звичаєм діти йдуть за кукуцями та яєчками.

У нас вони збираються гуртками і кричать під хатою: «Чи чуєте, чи спите? Дайте кукуц та й яйце!» (Цей звичай затримався і досьогодні).

Господині обдаровують дітей кукуцями, яєчками, фруктами та солодоцями.

Майнули, немов пташки крилом змахнули, три дні і от ми вже йдемо з кошиками, в яких знаходяться: паска, масло, сир, яйця, кілька тістечок, свічка, яку запалюють під час відправи освячення.

А які ми щасливі, коли після обіду йдемо погратися з новенькими м'ячиками біля церкви.

Святкові дні скоро минають і працюючі селяни беруться до роботи, а учні йдуть до школи.

Сонечко вже добре нагріло землю і дерева через кілька днів увітчалися біло-рожевим цвітом, над яким почали гудіти роботящі бджілки.

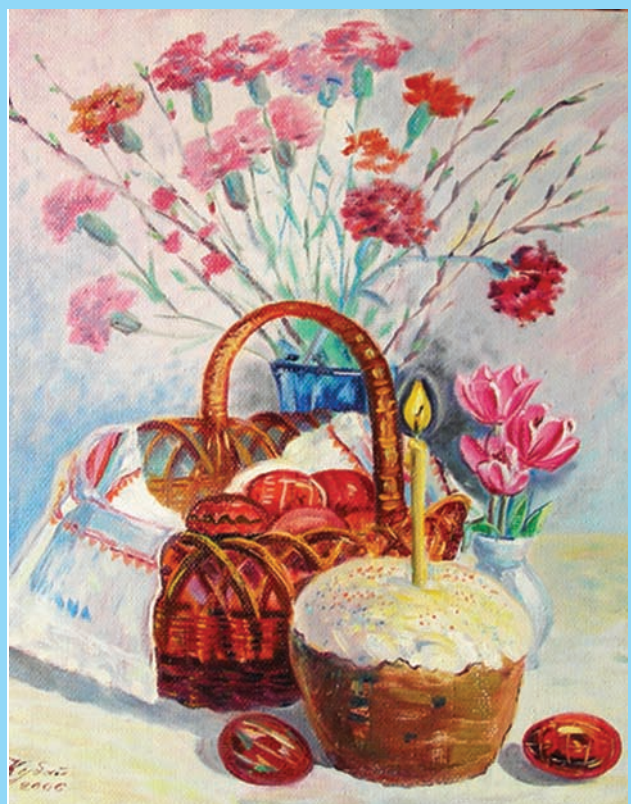
– О, яка краса! Яка чудова весняна краса! – кричали мої внучата.

Прекрасна пора – про яку вивчили такий вірш:

ХРИСТОС ВОСКРЕС!

*Христос Воскрес!
Христос Воскрес!
Радіє світ увесь:
Леліє сонечко
На небесах,
Пташки щебечуть
У гаях:
Воістину Воскрес!
Воістину Воскрес!
Сміються яблуні
В садах,
Дзюрчить водичка
У струмках:*

*Христос Воскрес!
Христос Воскрес!
Співають квіти
На лугах,
Шепоче вітер
У полях:
Воістину Воскрес!
Воістину Воскрес!*

Михайло Гафія ТРАЙСТА

ОПРИШКИ

Юрко, Петрик та Іванко якраз готувались погратися в опришки.

– Берить і мене в опришки! – благав їх крізь сльози чотирирічний Василько – брат Іванка.

– Куди тобі в опришки?.. Ти – ще малий! – відповів йому першокласник Юрко – ватажок опришків.

– А чому малий? До школи – малий, до футболу – малий, до опришків – малий! Все малий та малий... – розплакався Василько.

– Давай, Юрку, бери і його, а то ще так розреветься, що почує мати та покличе і мене додому, – попросив Іванко за братика.

– Гарзд, візьмемо його, – погодився Юрко і попередив Василька: – Дивись, малий, якщо будеш заважати нам в опришківських справах, то буде тобі горе! – і погрозив йому дерев'яною шаблюкою.

– Добре, Юрчику! – підстрибнув з радощів Василько.

– Ніякий я тобі не Юрчик, а Олекса Довбуш, і звертатимешся до мене «пане Довбуш», зрозумів?

– Зрозумів, пане Довбуш!

– Гарзд, а тепер пошукай собі коня та шаблю, або рушницю! – наказав Василькові Довбуш.

Через хвилину опришки помчали верхи на дерев'яних палицях вулицею, яка веде на толоку край села, тільки курява піднялася за ними, як за справжніми вершниками. Спинились тільки коло криниці, що серед толоки, щоб коней напоїти.

– Ось які справи! Сьогодні ми підемо грабувати двір пана Потоцького! – повідомив їх ватажок Юрко, вказуючи рукою в бік Семенюкового саду, серед якого на двох грушах жовтіли великі, як дзвони, літні грушки.

– Згода! – вигукнули всі опришки.

Тільки Василько поник, пригадавши собі, що позавчора чув від товариства, буцімто в Семенюковім саду гуляє великий собака. Від такої згадки аж мороз пробіг по під шкірою, і він вперше пожалів, що приєднався до такого хороброго товариства.

– Перш за все присягнемо, що не зрадімо товариство, а хто зрадить – того чекає смерть! – грізним голосом промовив ватажок.

Хлопці склали «рушницю» і «шаблі» докупи та присягли на «опришківській зброї» бути вірними Довбушеві, не зрадити товариство і нищити панські двори аж до смерті.

– Слухай! – шепнув Іванко Юркові на вухо, – Може б Василько почекав нас тут? А то ще перелякається собаки та буде у сні кричати.

Юрко трохи подумав і звернувся до друзів:

– Сьогодні до нашого товариства ми прийняли нового опришка, і я хочу випробувати його хоробрість, тому

доручаю йому одне з найважливіших завдань!

У Василька аж серце зупинилось зі страху.

– Васильку! – продовжував Юрко. – Ти будеш стерегти наш скарб, захований на дні цієї криниці. І гляди, щоб ніхто його звідти не вичерпав! Зрозумів?!

– Зрозумів, зрозумів, пане Довбуш! – запевнив ватажка Василько, радіючи, що йому не доведеться зустрітися із Семенюковим собакою.

– Та дивись, будь уважним, бо то – не просте діло... – порадив ватажок і поскакав верхи на палиці, ведучи товариство в бік Семенюкового саду.

Василько сів на камінь і почав розглядати свої брудні ноги так, буцімто побачив їх уперше в своєму житті. Час минав, вже сонце почало схилитися за берег Грицькова, і йому, чесно кажучи, вже набридло самому сидіти коло криниці.

«Що поробиш? Я – опришок, мушу дотримуватись присяги, а то мені – смерть, або ще гірше – більше не приймуть гратися!» – підбадьорював сам себе Василько.

Пізно увечері повертався з волами із поля вуйко Микола – їхній сусід – і зупинився біля криниці, щоб напоїти волів. Василько наблизився до нього і пильно стежив за відром, щоб, не дай Боже, вуйко Микола не вичерпав скарб, що лежить на дні криниці.

– Хочеш, Васильку, водички? – запитав вуйко Микола.

– Ні, – рішуче відповів хлопчик.

– А тоді чому так дивишся на відро?

– Пильную, щоб ви не вичерпали скарб...

– Який скарб, малий?

– Я вам не малий! Я – опришок! Я стережу скарб, що на дні криниці!

– А хто тебе змусив стерегти його?

– Олекса Довбуш та опришки!

– А хто вони, ці опришки? – поцікавився вуйко.

– Петрик та наш Іванко – опришки, а Юрко – Довбуш!

– Так?.. – засміявся вуйко. – А де вони зараз?

– Пішли в Семенюковий сад грабувати двір пана Потоцького!

– І здавна ти тут?

– Від полудня!

– От шибеники!

Вони, мабуть, забули про тебе...

Вуйко Микола поклав Василька на віз і вдома передав його матері, розказуючи їй, який в неї хоробрий опришок. Мати розсміялась і обняла Василька. А Іванко цілий вечір простояв у кутку за напади на панські двори, а головно за те, що забув про свого брата

Олекса Довбуш

Сторінка народознавства

ВЕСЕЛЕ СВЯТО «ВУЛИЦЯ»

«Вулиця» – це стародавня традиція молодіжної розваги в Україні. Проходили вуличні забави навесні та влітку щонеділі та вечорами в будні дні після праці. Сільська молодь сходилася в одне місце, де весело проводила час.

Традиційне молодіжне дозвілля в Україні мало дві форми – вечорниці й досвітки, що охоплювали осінньо-зимовий період та «вулиця» ранньою весною. Ми зупинимося на другій формі, а саме про «вулицю».

Започатковувалася «вулиця» ранньою весною. В кожному регіоні, залежно від кліматичних умов, її «відкривали» в кінці березня чи на початку квітня, коли встановлювалася тепла погода.

Кожна «вулиця» мала, якщо можна так висловитися, свій режим роботи. На свята та по неділях збиралися вдень, а буднями – по вечорах.

У святочні дні, як правило, приходили троїсті музики. Парубки вважали за честь замовити своїм дівчатам танок. Той, хто замовив музик, мав право першим розпочинати його.

Найпопулярнішими вважалися полька, щука, козачок, а пізніше краков'як, метелик тощо.

Нерідко у вихідні дні «на вулицю» приходили й молоді подружжя.

Починалася «вулиця» традиційними дівочими хороводами – «Кривим танцем»,

«Маком», «Жельманом», «Горошком», «Огірчками».

Не обходилося й без «Шума». Як інші веснянки та гаївки, він супроводжувався відповідними рухами та пісенним приспівом:

*Ой нумо, нумо,
В зеленого Шума –
А в нашого Шума
Зелена шуба...*

За давнім звичаєм, сповісткою про початок «вулиці», а отже, й веснянок, був голос сопілки. Парубки йшли селом і вигравали відому всім мелодію «Розлилися води»:

*Розлилися води
На чотири броди.
Гей, дівки, весна красна,
Зілля зелененьке!*

В одному з варіантів цієї пісні мовиться:

*У третьому броді
Сопілочка грає...
Сопілочка грає,
На грання скликає.*

Нерідко «позивним паролем» збору «вулиці» був і посвист хлопців, куплети так званих збірних пісень з відомих мелодій чи постуки у ворота.

Якщо котрась з юнок не бажала брати участь у товаристві, то парубки нерідко вимазували ворота дьогтем або ж викрадали їх і ховали на вигоні.

Хлопцям-підліткам заборонялося відвідувати молодіжні гулі. Щоб стати повноправним членом «вуличних дійств», необхідно було «посвятитися в парубоцтво», що регламентувалося в кожному окремому випадку своїм звичаєвим правом, яке мало специфічні вимоги: відповідний вік, форма одягу, частування хлопчачої громади, замовляння музик тощо.

В доброму родовідному селі, де подібний звичай зберігався до середини 50-х років, щоб одержати у парубків дозвіл на парубкування, потрібно було почастувати їх горілкою або ж

привселюдно проспівати пісню чи виконати жвавий танок.

Якщо «кандидат на парубоцтво» не впорався зі своїми обов'язками, його виганяли з гурту.

Поза конкурсом проходили лише ті, хто вмів грати на музичних інструментах.

На вуличних зібраннях нерідко вирішувались і громадські справи, до яких була так чи інакше причетна молодь. Це, зокрема, участь у лагодженні громадських шляхів, очищення й копання криниць та інші форми толок, організація колядницьких ватаг чи купальницьких обрядів, прощання з дівуванням і парубоцтвом, перевибори нового ватага тощо.

Якщо «вулиця» під час вечірніх гуль тривала довше визначеного часу, що порушувало нічний спокій, то сільська адміністрація – староста, соцький чи десятник – мали право розганяти її.

Молодіжні зібрання підпорядковувалися високим зразкам народної моралі. З цього приводу С. Килимник слушно відзначав: «Хлопці на «вулиці» чи на вечорницях любенько розмовляли з дівчатами, жартували, але юнак не торкався руками дівчини; у стародавні часи вважалося непристойним, щоб хлопець розмовляв з дівчиною, відокремившись від гурту. Горілку приносити на «вулицю» чи приходити парубкові на ці збори в нетверезому стані – суворо заборонялося парубоцькою громадою».

Таким чином, давній звичай «вулиці» був важливою формою громадського молодіжного життя, де юнь не тільки веселилася й знайомилася, а й виробляла світські форми моралі, перебирала у спадок пісні, звичаї та обряди, що їх створили попередні покоління.

Отож цілком природне звертання дочки до матері зафіксоване в одній з народних пісень:

*– Пустити мене, мати,
На вулицю погуляти!
Буду гулять та гуляти,
Доленьки шукати...*

Натомість в іншій пісні мовиться:

*Не пускає мене мати
На вулицю погуляти,
А хоч пустить, то пригрустить:
– Іди, доню, не барися!
Бо на дворі піст наступає,
А хто його проскаже,
Той Великодня не побаче.*

Молодіжні вуличні забави здебільшого починалися на Великі запусти, але основні дії розвивалися після Великодня, коли вже можна було співати, танцювати. Тому все частіше ньеньки чули: «Пустити мене, моя мати, на вулицю погуляти!»

Василь ЧУХЛІБ

ОПОВІДАННЯ

ЯК СОНЦЕ СХОДИТЬ

Татко збирався рибалити. Тарасик став проситися, щоб і його взяв. Татко ніби погоджувався, а мама відмовляла:

– Замерзне дитина, ночі зараз прохолодні!

Але тато сказав:

– Нехай хоч раз побачить, як сонце сходить.

Понад Десною, немов гриби, стоги духмяного сіна. В одному з них вимостили кубельце. Там було тепло, затишно.

– Передрімаємо, а на зорі почнемо рибалити.

Тоді якраз кльов найкращий, – пояснив татко.

Коли Тарасик прокинувся, татка біля нього не було. Він вибрався з кубельця і побіг по шпигучій росі до Десни. Хотів гукати татка, але тут побачив, як із-за річки сходить сонце. Ні, не сходить, а впливає на човні. Велике, рожеве, у деснянських хвилях скупане. Золотими весельцями вимахує і до Тарасика усміхається.

Тарасик зрадів і загукав на всю Десну:

– Доброго ранку, сонечко!

БРИЛИК

Мурахи поволі тягнули великий шмат кори, щоб утеплити на зиму свою хатину.

– Ой, ой!.. – почулося звідкілясь.

Мурахи зупинилися: хто це такий з'явився на їхній стежині?

– Ой, ой! – пролунало знову і змовкло.

Старий Мурах-ватажок поправив окуляри й кивнув Муравчикам:

– Ану пошукаймо!

Муравчики хутко метнулися увсебіч.

– Ось він! Ось він! – загукав незабаром найменший Муравчик. – Я знайшов його!

З-під дубового листочка виглядав голомозий Жолудь.

– Ти чого галасуєш? – суворо запитав його старий Мурах.

– Я... я брилика загубив.

– Ну, це ще не біда. Де ти його загубив?

– Та десь отут. Шукав, шукав – нема... – ледь не плакав Жолудь.

– Знайдемо твого брилика! – заспокійливо буркнув старий Мурах, хоча й не хотілося втрачати часу, відриватися від свого діла.

– Аякже! Знайдемо! – і Муравчики вже шелестіли листям.

– Ось він! Ось він! – почувся веселий голосок найменшого Муравчика.

І всі побачили брилика.

Побачити – одне, а спробуй дістати його! Брилик плавав посеред озеречка, що хлюпотіло в кізоччиному сліди-копитці.

Та хіба були в лісі такі справи, які не могли б вирішити гуртом мудрі й заповзяті Мурахи! Тож і тепер старий ватажок подумав хвилинку, примруживши очі під окулярами, і наказав кидати у воду галузки. Невдовзі плавучий міст простягнувся аж до брилика.

Охочих йти за бриликом було багато. Але старий мудрий Мурах розсудив так:

– Брилика хто знайшов? Найменший Муравчик. До того ж він серед нас і найлегший. Кому ж і йти, як не йому?

Думаєте, не боязко було Муравчику? Еге! Навіть коліна в нього затремтіли.

Та цього ніхто не помітив, бо він умить переборов страх і ступив на міст. Настил прогинався, подекуди вода сягала вище колін, однак Муравчик уперто пробивався до мети.

Нарешті він торкнувся брилика... і зрозумів, що витягти його одному не під силу. І на березі, мабуть, збагнули це, бо звідти долинуло:

– Йдемо на підмогу!

Вони ж не знали, що пробиратися мостом так небезпечно. Муравчик закричав:

– Зачекайте! Міст не витримає! Я що-небудь придумаю!

І таки придумав! Стрибнув у брилика й погрібся до берега гіллячкою, ніби весельцем.

Так у брилику й винесли на берег Муравчика його друзі.

– Ось твій брилик, візьми! – сказали вони Жолудю.

– Спасибі! – прошепотів Жолудь. – Коли я стану Дубом, приходьте відпочивати до мене у затінок.

– А ти сьогодні в нас молодець! – поплескав по плечу найменшого Муравчика ватажок.

Мурахи взялися за свою нелегку ношу й дружно потягнули її далі. Жолудь вибрався на пеньок і махав їм у слід своїм бриликом.

ГОЛУБИЙ ДОЩИК

– Наче й дощ недавно був, а вже сухо, – каже бабуся. – Помідори он геть вуха поопускали.

Тетянка вхопила свою голубу поливайничку й бігцем до діжки, що під ринвою. Зачерпнула води і хутчій до помідорів. Кропить їх і промовляє:

– Ану підіймайте вуха, бо дощик іде!

Тетянка й огірки не проминула, і квасолю. Всю грядку полила.

Вийшла з хати бабуня і здивувалася:

– Наче й дощику не було, а городина повеселіла.

– Був, бабуню, був! – усміхнулася Тетянка. – Голубий дощик ішов, з голубої поливальнички.

Юрія ШКРУМЕЛЯК

ГАЛЯ-ПРАЛЯ

*Зажурилась наша Галя,
Що в брудному ходить ляля,
Всю білизну намочила,
Намила, ще й варила,
А потому стала прати,
Все робила так, як мати...*

Марія ДЯЧЕНКО

Абетка доброти

К (криничка, калина, комахка)

Буква «Ка» в словах відомих,
І не дуже вам знайомих:

Коромисло і комахка,

Кит, калина та ромашка.

Ось криничка, в ній – водичка,

В спеку свіжості скарбничка.

Вона – щедра і привітна,

Коло неї квіти квітнуть.

Л (лілея, лелека, лебідь)

Добра буква «еЛ» в словах,
Мов у казці ожива:

Л – і лебеді на хвилі,

Такі ніжні, такі милі...

Ви, малята, пам'ятайте:

Цю красу оберігайте!

Зла ніколи не робіть.

Доброта врятує світ!!!

Брати ГРІММ

ГЕНЗЕЛЬ І ГРЕТЕЛЬ

Жив біля дрімучого лісу один убогий дроворуб. І було в нього двійко діток: хлопчик Гензель і дівчинка Гретель. Жили вони весь час надголодь, а коли стала в тій країні велика дорожнеча, дроворуб не міг уже заробити навіть на шматочок хліба.

Якось уночі він довго крутився в ліжку й зітхав, бо журливі думки обсіли йому голову. Нарешті він глибоко зітхнув і сказав до жінки:

– Що ж тепер із нами буде? Як діток прогодувати, коли нам самим їсти нічого?

– Знаєш що, чоловіче, – відповіла жінка. – Заведімо завтра вранці дітей у найгустіші хащі. Там розкладемо їм вогнище, дамо по скибці хліба, самі підемо на роботу. Додому вони не втраплять, і так ми їх позбудемося.

– Ні, жінко, – мовив чоловік, – щоб я своїх діток самих у лісі покинув? Таж прийдуть дикі звірі і їх роздеруть.

– Ну й дурний! – гукнула жінка. – Тоді ми всі четверо помремо з голоду, і тобі тільки й роботи буде, що стругати дошки на труни.

І гризла його доти, поки він згодився.

– А все ж таки жаль мені моїх бідних діток, – сказав батько.

А обоє діток з голоду також не могли заснути і чули все, що казала їхня мачуха батькові. Гретель заплакала гіркими слізьми й шепнула братові:

– Тепер ми пропали!

– Цить, сестро, не журися, – сказав Гензель, – якось дамо собі раду.

Коли старі заснули, він устав, одягся, відчинив тихенько двері й вислизнув надвір. А надворі було місячно, хоч голки збирай. Скрізь навколо хати у місячному сяйві блищали білі кременці, наче срібні таляри. Гензель назбирав їх повні кишені, потім вернувся до хати і каже до сестри:

– Тепер не журися, сестричко, спокійно спи, – а тоді й сам ліг.

Вранці, щойно стало розвиднятися, жінка почала будити дітей:

– А вставайте вже, ледацюги, бо підемо в ліс по дрова.

Потім дала їм по скибочці хліба й сказала:

– Оце вам на обід, а як з'їсте до обіду, то більше нічого не дістанете.

Гретель сховала хліб під фаршукот, бо кишені в Гензеля були повні каміння, а потім усі разом пішли до лісу.

Пройшли вони трохи, Гензель став і озирнувся на хату. І робив так раз у раз, аж батько нарешті спитав:

– Сину, що це ти ловиш ґав та все озираєшся і відстаєш? Йди швидше.

– Ох, тату, – сказав Гензель, – я дивлюся на нашу білу кицю, вона он сидить на даху і ніби хоче сказати «прощавай»;

А мачуха мовила:

– Дурню, то не кицька, а димар біліє, бо сонце зійшло і його освітило.

А Гензель і не думав дивитися на кицьку, він діставав із кишені білі кремінці й непомітно кидав їх на дорогу.

Як зайшли вони глибоко в ліс, батько й каже:

– Тепер, діти, назбирайте дров, а я розкладу вогонь, щоб не було вам холодно.

Гензель і Гретель назбирали чималу купу хмизу, батько підпалив його, і, коли полум'я знялося високо, мачуха сказала:

– Тепер сідайте біля вогню й спочивайте, а ми підемо в ліс рубати дрова. Як упораємося з роботою, то прийдемо й вас заберемо.

Гензель і Гретель сіли біля вогню, а як надійшла обідня година, з'їли по скибці хліба. Вони чули, як поблизу щось стукає, і думали, що то недалечко їхній батько рубає дрова. Але то не сокира стукала, а колодка, яку батько прив'язав до сухого дерева. Вітер гойдав колодку і гупав нею об стовбур.

Так вони сиділи біля вогню довгенько і почали куняти від втоми, а потім міцно заснули. А коли прокинулись, то була вже темна ніч. Гретель заплакала.

– Як же ми тепер вийдемо з лісу? – А Гензель її втішає:

– Зачекай трохи, поки місяць зійде, тоді ми знайдемо дорогу.

Коли зійшов місяць, Гензель узяв сестричку за руку й пішов від кремінця до кремінця; ті кремінці блищали при місяці, наче нові срібні таляри, й показували їм дорогу. Йшли вони цілу ніч і прийшли додому аж удосвіта. Постукали в двері, і коли мачуха відчинила й побачила, що то Гензель і Гретель, то напалася на них.

– А погані дітиська, чого це ви так довго спали в лісі? Ми вже думали, що ви й зовсім не хочете додому вертатись!

Але батько дуже зрадів, бо важкий гніт лежав у нього на серці, що він отак покинув дітей самих у лісі.

(далі буде)

І граємося, і вчимося!

ЛЕГЕНДА ПРО ТРОЯНДУ

(До питання про пізнання навколишньої природи)

1. Прочитайте (прослухайте) легенду про троянду:

«Колись усі на світі троянди були білі. Не було ні жовтих, ні рожевих, ні червоних – усі троянди були білі.

Одного ранку троянда прокинулася й побачила, що на неї дивиться сонце.

На білу троянду сонце дивилося довго, дуже довго. Нарешті біла троянда підняла голову й запитала сонце:

– Чого ти так на мене дивишся?

– Бо ти така гарна, як царівна, – відповіло сонце.

Коли почула біла троянда від сонця таку хвалу, то аж почервоніла.

І від того часу ввесь рід цієї троянди став червоним.

Запам'ятайте слова:

Легенда – тут: вигадана, прикрашена розповідь про щось небувале. Коли народові є щось незрозумілим, він видумує пояснювальні розповіді-легенди. *Царівна* – молода красива дочка казкового царя.

2. Щиро признайтеся: червонієте і ви, коли вас хвалять?

3. Сподобалась вам ця легенда? Чому саме?

4. Чи могло це в дійсності статися?

5. Як тоді пояснити постання троянд інших кольорів – жовтого, рожевого й інших?

6. Які троянди ростуть у вашій місцевості?

Подав Іван РЕБОШАПКА

З А Ф А Д Ж К М

Назад вилиця,
спереду шильце,
спереду чорне сукенце,
під сподом полотенце.

(Ластівка)

Плига, плига цілий день,
Через лаву, через пень,
Через кущ і через квіти.
Що за іграшка це, діти?

(М,И)

Сам вечірньої години
Заховався в кущ калини, –
Та на дудочку одну
Грає пісню чарівну.

(Соловей)

Над глибокою рікою
Вигнув спину він дугою.
Всі по ньому їдуть,
Всі по ньому йдуть,
А з собою не беруть.

(Міст)

Ластівочка

Слова Людмили ДОРОШ

Музика Івана ЛІБЕРА

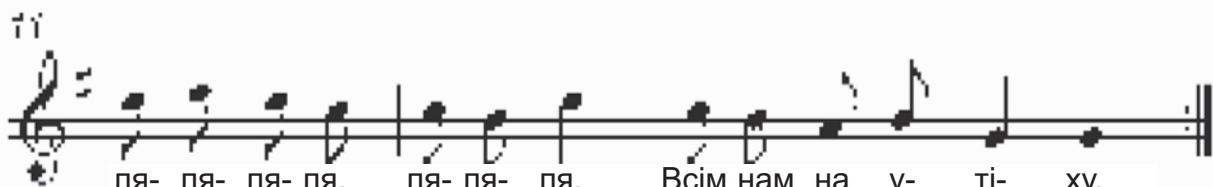
1. При-ле- ті- ла лас- ті- вонь-ка Знов під на- шу стрі- ху,
2. Ми по- ста- ви- ли для не- ї У блюд-ці во- дич- ки
3. Ми ї- ї пта-шат ма-лень- ких Бу- де- мо пле- ка- ти,

Ку- бель-це со- бі зви- ла Всім нам на у-
І по- кла-ли бі- ля ньо- го Сте- бель-це тра-
А во- ни нам піс- ні гар- ні Ці- лий день спі-

ті- ху.
вич- ки. Ля- ля- ля, ля- ля- ля
ва- ти.

ля- ля- ля- ля, ля- ля- ля. Всім нам на у- ті- ху.
ля- ля- ля- ля, ля- ля- ля. Сте- бель-це тра- вич- ки.
ля- ля- ля- ля, ля- ля- ля. Ці- лий день спі- ва- ти.

Наполеон

Батько: – У твоєму віці Наполеон був першим у класі!

Син: – А у твоєму, тату, він уже був імператором ...

Надувають свиню

Маленька дівчинка, яка вперше попала в село, вбігає в хату з криком:

– Мамо, мамо! Ходімо скоріше, я тобі щось покажу! Там в хліві п'ять маленьких поросят надувають свиню! Вона вже стала така велика-превелика.

Задоволення

Батько:

– Доведеться мені тебе відшмагати, хоча, можеш повірити, мені це зовсім неприємно.

Син:

– У такому випадку, кому ти хочеш зробити приємно?

Зуб

Маленький хлопчик проїжджає повз маму на велосипеді:

– Мамо, а я їду без рук! – Кричить він, ховаючись за поворотом.

Через хвилину він повертається:

– Мамо, а я їду вже без жуба!

Глузування

– Дідусю, а ти був маленьким?

– Був, онучку.

– Ну й сміялися, напевно, діти над твоєю лисиною.

Розмалюй сторінку

Доповніть рисунок, проводячи лінію за цифрами,
а потім розмалюйте його.

Зроби власними руками!

Надзвичайно цікаво і просто власноруч виготовити весняно-квітневу картинку, яка прикрасить вашу дитячу кімнату, коридор чи балкон. Для цього нам знадобиться:

- ✦ цупкий білий картон (можна використати кольоровий);
- ✦ фарба чорна (або темно коричнева);
- ✦ підготувати фарбу блідо-рожевого кольору, яка повинна бути густою;
- ✦ маленька пластикова пляшка;
- ✦ рамка для картин або фоторамка подовгастої форми.

Отож, до роботи!

✦1. Беремо чорну або коричневу фарбу і малюємо на аркуші паперу гілочку.

✦2. Занурюємо дно пляшки в густу фарбу яскравого кольору, наприклад, рожеву.

✦3. Виймаємо пляшку з фарби.

✦4. Дуже обережно відбиваємо квітку від дна пляшки на папері. Рекомендую спробувати відбити перші квіти, для проби, на інший папір – чорновий варіант.

✦5. Повторюємо весь процес і «вимальовуємо» стільки квіток на гілці, скільки забажає наша уява.

✦6. Чекаємо, коли висохне фарба. Вставляємо готову картинку в рамку.

*Ось, і готово!
Насолоджуйтесь
радісною працею
творчості та її
результатом.
УСПІХУ!*

Подала
Людмила
МІХАЙЛЕЙКО

Пишаємося нашими дітьми!

**Павла Біянка Трайста, 3-ий клас,
Ралука Андрея Трайста, підготовчий
клас, с. Вишня Рівна**

Учениці школи с. Тирнова

Учні школи с. Беліу